

že pravidlo o zániku nároku na náhradu odebráním zboží neplatí, nebyla-li škoda při odběru zevně znatelná, nemůže jí přinést úspěch ani poukaz k § 97 (2) žel. dopr. ř., podle něhož pravidlo ono neplatí také, když ke zjištění škody nedošlo proti předpisu § 82 žel. dopr. ř. vinou železnice. Nelze pokládati za vinu železnice, že svědek K. v pět hodin odpoledne nezastihl nikoho v reklamační kanceláři, neboť bylo zjištěno odvolacím soudem, že se v ní až do šesti hodin odpoledne úřadovalo, a že bylo lze žádati o zjištění škody také přímo u přednosta stanice neb u jeho náměstka. Podle třetího odstavce § 97 žel. dopr. ř. může příjemce tak dlouho odepíratí příjem zboží, i když již přijal a vyplatil nákladní list, až železnice vyhoví jeho návrhu na zjištění škody. V dovolání spatřuje žalobce zavinění železnice také v tom, že zřízenec dráhy, jenž vydával zásilku, musil rovněž upozorovati, že utrpěla prudkým nárazem vozu, a že byl proto podle § 82 žel. dopr. ř. povinen, zaříditi zjištění škody i bez návrhu strany. Avšak železnice není podle železničního dopravního řádu povinna ohledati při dojití a při vydání zboží stav každé jednotlivé zásilky, a skutkový předpoklad, že si lidé železnice při vydávání zásilky musili všimnouti jejího stavu, nemá vzhledem k tomu, že zásilka byla celovozová a žalující strana ji sama vyložila, ve zjištěních nižších soudů prázdné opory. Poslední, o ustanovení § 97 (2) čís. 1 žel. dopr. ř. opřená námitka, že škoda byla zaviněna hrubou nedbalostí, byla podrobně vyvrácena již odvolacím soudem. Dokládá se jen, že mimořádně prudký náraz vozu mohl, ale nemusil míti příčinu v hrubé nedbalosti železničních lidí, že se při železničním provozu může vyskytnouti také jen náhodou nebo lehkým opominutím povinné péče, a že proto pouhou skutečností, že vůz utrpěl takový náraz, ale bez zjištění, kdy, kde a proč se tak stalo, nemůže býti hrubá nedbalost prokázána.

Čís. 10063.

Záměnou dluhopisů válečných půjček za náhradní dluhopisy podle § 15 zákona ze dne 30. září 1924, čís. 216 sb. z. a n., nezanikla část upisovatelova dluhu, jež nebyla zajištěna válečnými půjčkami.

Měla-li býti část zápůjčky nezajištěná válečnými půjčkami zaplacená tím způsobem, že si upisovatel opatří nebo mu banka opatří hypotekární zápůjčku, převzala banka risiko úpisu, t. j. učinila sama placení zápůjčky jí poskytnuté závislým na sjednání hypotekární zápůjčky a nemůže požadovati na upisovateli hotové zaplacení, nedošlo-li bez upisovatelovy obmyslnosti k sjednání hypotekární zápůjčky.

(Rozh. ze dne 28. června 1930, Rv I 1580/29.)

Žalovaný upsal prostřednictvím žalující banky válečnou půjčku, na niž mu banka poskytla zápůjčku, již zajistil do 75% lombardem válečných půjček, zbývajících 25% mělo býti zajištěno knihovně. Ke knihovnímu zajištění však nedošlo. Po vydání zákona ze dne 30. září

1924, čís. 216 sb. z. a n. byla provedena výměna válečných půjček za náhradní dluhopisy. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení nekrytého zbytku zápůjčky. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle skutkového zjištění dostal sběratel (Werber) R. od žalobkyně poukazy (Werberanweisungen), v nichž bylo mimo jiné, že žalobkyně provede hypotekární zápůjčky jinou bankou a že 25% upisovací částky má býti knihovně zajištěno, že k provedení úpisu dojde s provedením zápůjčky. Dále bylo zjištěno, že ani žalobkyně ani žalovaný neprovedli knihovní zajištění částky odpovídající 25% upisovací sumy na nemovitost žalovaného. Žaloba byla podána v prosinci 1928, výměna válečných půjček za náhradní dluhopisy a odpis 75% provedeny byly podle tvrzení žalobkyně v prosinci 1927. Dovolací soud nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že záměnou dluhopisů válečných půjček za náhradní dluhopisy podle § 15 zák. 216/24 zanikl celý dluh žalovaného. Tak široce nelze vyložit tento předpis, v němž se praví výslovně, že zástavní věřitel jest povinen přijati celou položku odškodňovacích dluhopisů na úplné zaplacení jistinného dluhu zajištěného válečnými půjčkami. V souzeném případě zajištěno bylo lombardem jen 75% kapitálového dluhu a jen tato část zanikla podle § 15 Nezáleží na tom, že v čase účinnosti zákona nebyla částka 25% dosud zajištěna hypotékou, postačí, že nebyla zajištěna válečnými půjčkami. Není také důvodu pro právní názor soudu první stolice, že žalobkyně rozšířila lombardní ručení mlčky i na zbývajících 25%. Přes to není žalobní nárok oprávněn. Ze skutkového přednesu žalobkyně ve spojení s dopisy a se skutkovými zjištěními nelze dovoditi než, že 25% nezajištěných válečnými půjčkami mělo býti podle smlouvy žalobkyni zaplaceno tím způsobem, že si žalovaný opatří nebo žalobkyně mu opatří hypotekární zápůjčku, kterou žalobkyně v dopise ze dne 16. listopadu 1918 uznala za postačitelnou dokonce částkou 1.900 K. Tak bylo smluveno mezi stranami. Postačí představit si poměry, za nichž došlo k úpisu válečných půjček. Žalobkyni, podobně jako jiným peněžním ústavům, šlo o to, by získala pokud možno nejvíce úpisů, a snažila se proto je usnadniti i upisovatelům, kteří neměli potřebné hotovosti. Proto dala sběrateli R-ovi poukaz znění shora uvedeného a jednala ještě v roce 1918 se žalovaným o knihovní vklad, omlouvajíc se mu, proč se jí nepodařilo získati pro něho hypotekární úvěr, a odkazovala ho na jiný peněžní ústav. Z toho jest dovoditi, že nešlo jen o ochotu posečkati nějaký čas, aneb o pohnutku pro žalobkyni nezávaznou, nýbrž o smluvní ustanovení, podle něhož se zaplacení zápůjčky poskytnuté žalobkyni žalovanému mělo státi penězi, jež žalovaný si měl opatřiti hypotekární zápůjčkou, jinak žalobkyně nebyla oprávněna požadovati na něm hotové zaplacení. Žalobkyně převzala toto riziko úpisu, t. j. učinila sama placení zápůjčky jí poskytnuté závislým na sjednání hypotekární zápůjčky. Že k tomu nedošlo, není

sporné. Žalobkyně sama odepřela opatřiti potřebnou zápůjčku nebo jen úvěr a omezila svou součinnost na rady. Že žalovaný jednal obmyslně, neopatřiv si zápůjčky, nebylo tvrzeno a z jeho dopisů plyne přímý opak toho. Ježto dovolací soud posoudil věc jinak než soud odvolací, nepotřebuje se zabývati právními názory tohoto soudu i výtkami mu činěnými. Nezáleží na tom, zda žalovaný uznal dluh, neboť neměl důvodu jej popřít, an byl do tří čtvrtin zajištěn válečnými půjčkami a co do zbytku záleželo na žalobkyni, zda žalovanému opatří potřebný úvěr. Dovolatelka sama uznává, že sjednání zápůjčky mělo žalovanému poskytnouti možnost zaplatiti zbývajících 25%, připouští dále, že se nezdařilo sjednání potřebné zápůjčky, nemůže proto požadovati na žalovaném hotové zaplacení, jež učinila závislým na této zápůjčce. Důsledky toho všeho musí nésti jen ona. Bylo již shora řečeno, že nešlo o způsob placení, nýbrž o předpoklad placení, nezáleží proto ani na doslovu úpisu, t. j. slovech »unter den in der amtlichen Zeichnungsverordnung mitgeteilten Bedingungen«. Poukaz na rozhodnutí čis. 3151 nemá očekávaného významu, ježto jde o rozdílný základ skutkový.

Čís. 10064.

Prohlášení ke spravení záznamu podle § 41 písm. a) knih. zák. může býti vydáno i tím, proti komu byl záznam vymožen, i jeho nástupcem v knihovním držení nemovitosti.

(Rozh. ze dne 28. června 1930, R II 163/30.)

Soud první stolice povolil spořitelnímu spolku spravení záznamu zástavního práva na nemovitosti na základě ověřeného dluhopisu, podepsaného dřívějším vlastníkem nemovitosti, proti němuž byl záznam vymožen. Rekursní soud zamítl žádost za spravení záznamu. Důvody: Soud rekursní je toho názoru, že při změně vlastnictví musí býti listina, kterou se záznam spravuje, podepsána novým vlastníkem. Ustanovení § 41 a) kn. zák. má zřejmě na mysli obyčejný případ, kde se vlastnictví nezměnilo, neboť není přípustné, by dřívější vlastník zhoršoval svým prohlášením, týkajícím se majetkového předmětu jemu již nenáležícího, majetkové postavení třetí osoby.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Otázka, zda prohlášení ke spravení záznamu podle § 41 písm. a) kn. zák. může býti vydáno jen tím, proti komu byl záznam vymožen, či zda může býti vydáno i jeho nástupcem v knihovním držení zastavené nemovitosti, zda totiž změna ve vlastnictví zastavené nemovitosti zabraňuje spravení záznamu, jest v písemnictví i praxi sporná a různě řešena. Než z převládající části se praxe přidává z důvodu nutkavých potřeb hospodářského, zejména úvěrního ruchu právem k názoru, jenž